hjá hinni veraldlegu skepnu, sem eru hjemulausir, nema hinu kirkjulega fjelagsskap ("indifferentiskar"?)
Þessi skoðun gleymir því, að maðurinn gjetur ekki notið kristilegum, nema hann sje sannur, kirkjulegur,
að hann kristilega bað og tilskipanir, gángi gjegnum hið kirkjulega líf og kirkjuna. Þessi skoðun er gagnstæð
hinni Katholsku og Katholsku kirkjunnar skoðunamáta og reglunum og tilskipununum — en hinst nokkuð
illa sljóvar skoðanar hjá "Separatistunum"?; en þeir líka neita nauðsyn hinnar sinilegu kirkju, og halda að
maðurinn einn, sje viðskilin við allann söfnuðinn, en gjeti þó komist til, og notað eins, sem í söfnuðinum,
andans náðar verkanir og andans ráðstafanir og opinberanir — sem þeir þó neita að mestu, og því nær öllu —,
en þeir seigja þó, að á þennann hátt gjeti þeir lifað í samfjelagi við Krist, hinn manndu, og kirkjunnar
kristindóminum og hans líf — boðorð hans og tilskipanir. Það er mest sem aðskilur þennann
anda — en eitt af því sem aðskilur þennann anda, er það, að þeir vilja ekki koma til Krists, gjegnum
kirkjuna, þeir játa ekki hina sanna, rjetta, Guðdómlega grundvöll kirkjunnar, og hið sannkristilega
eðli kirkjunnar, sem skoðar ákveðað, og ekki er bundið við trú, einstaklinganna, eða hvernar hún einstak-
-kra meðlima, þeir hanna ekki við, að kirkjunnar eðli er sannkristilegt, án tillits til "Subjecta-
-nar"?, en vilja gjöra kristilegt eðli kirkjunnar og tilgáng, háttum, bundinn, hal(kristilegleika einst-
-aklinganna ("Montanista"?, "Novatiani"? og "Donatistar"?). Eða skoðun, sem lá til grundvallar, hinir sjá-
-ánglika þessara flokka, al. að neita "Lapsas"?. úthin kirkjunni, nema það að kristilegleiki kirkjunnar
væri bundinn við, og komin undir kristilegleika meðlimanna (Mont. og Novat.). Donatist. sögðu, að
gildi sakramentanna — vegi bundið, við rjettlæti þess prests sem útdeilandi sakramentið; — t. d. skírn, eitt
þessa flokka, heldi ekki gjeld. Þessi skoðun, sem neitar kristilegum grundvelli kirkjunnar, eða kristi-
lega eðli kirkjunnar — kljúfur að vera sannur sjerstakur til hinirskiðu —, því einungis það sjerstakt, gjetur verið
sannarlegt, sem sprottið er af trúnni, á heilögum vilja lífið, af trúnni, á guðdómlegum hjarta samfjelag-
-sins, sem á að vera þeirra og grundvöllur, hinir sjerstöku lífi, hjá hverjum einstökum. Sjerstakt
hinna kirkjulega flokka, er sjálfskapað sjerstakt. Eins og hinir ókirkjulegu flokkar, rángloga aðgreina
það kirkjulega og kristilega, eins gjöra hið sama, aðrir hinn heimskægji skoðunarháttur, og kirkjulegt
skírkunar og hjemulausi sitt að af laga; — "Indifferentiskar"?, sem seigja, að maðurinn gjeti haft kristil-
egt hugarfar, án þess að halda sjer að hinni sínilegu kirkju. Þessara manna skoðun álítur einnar að sjá
hin Protest. kirkja — því þarsem hið sanna, innilega, kristilega hugarfar er drottnandi = ríkjandi, þar
-jikur það líka að leika ekki við, og lýsa sjer í sínilegri mynd, eða með öðrum orðum, hið verða kirk-
-jalegt. Á móti þessu hannvarenggju?, tekur hin evangeliska kirkja fram, að það kristilega einungis kann
á ljós, og skapist í gjegnum hið kristilega og kirkjulega, en sje ekki hinir utan það. Em gagnstætt
Katholsku kirkjunni, neitar okkar kirkja — hin kristna kirkja ekki skoðar — því á Íslandi hjer er hið
-ir og vilta og guðleisi nú og afguðadýrkun og hvervetna skipti og undan, eins og sjest af enni Þjónustlegjuna
-unka tók minni — Ekki skoðar við hina sínilegu kirkju, svo sem Guðsríki — heldur játar hin evangeliska
trúarjátning, á skarð sundurinn, og hugnast því við hina mikla fjöldast, mjölunum hinnar sínilegu og ósí-
-nilegu kirkju, — hún hannast við það, að þetta sínilega fjelag þarf alltaf að hreinast með hinni ósínilegu
þinnmeinsl, að kirkjan þarf á sjálfri sjálfbót að halda, eða skapist gjegnum dauða og upprisu
Vegna þessarar skoðunar er auðsjeð að mikla djúpri sjerhundisleg ahrara, gjetur átt sjer stað. Protestanti
kirkjunni, en þeirri Katholska ———.

—— grein.

Guðsþjónustan.

Hin kristilega Guðsþjónusta ("Cultus"?), er hið lifandi trúarsamfjelag, milli Drottins og safnaðar-
-ins, ekki einungis á utanaðkomandi hátt, heldur í sínilegum utvarkisverkunum. Guðsdýrkun, þetta
samband er ekki að skoða einungis, sem safnaðarins verk = skoðun, heldur er það líka í hinni
að hún er Drottins verk. Það er ekki einungis söfnuðurinn, sem lýtur sjer til Drottins, heldur
hefur meðtekið safnaðarins, eins og gjöf frá Drottni, þarsem hann gjegnum tilskipanir sínar
setur sig í lifandi samband við Guð. Guðsdýrkunin og þjónustan, en ekki athafnir manna, heldur er
það einna sjer að skoða það sem andans gjöf af hendi Drottins "Kultus"?: en hún hefur samsafn hinna
helgra athafna, sem hafa það eðli gjöra þínir eftir sitt, nefnl. sameiningu milli Guðs og manns — það er
þær athafnir, sem eru áframhald þjónustuarinnar. Til þessara athafna eru til helgir staðir og h-
sem vígð eru Guði Drottni vorum, bera nafnum og Lausnara Jesú Krists, og Heilögum Anda. — þar
sem söfnuðurinn kjemur saman = söfnuðurinn kemur saman, og draga sig úr umsvifunum lífsins, þá er

til helgjer daga, sem í þessa augnamiði eru útvaldir, og aðgreindir það virkundögunum. Guðsdýrkunin, er
lifandi samband milli Drottins og safnaðarins: Drottinn verkandi, söfnuðurinn þiggjandi. Í þessu sam-
bandi kjemur presturinn fram, eins og þjón drottins, hann er hjer eins og milligöngumaður. Drottins
þjón er presturinn, af því hann flytur Guðsorð söfnuðinum, og sömuleiðis þjónn Drottins, alhenwas
("Liturgos"), hann útdeilir sakramentunum. Og eins og presturinn kjemur fram fyrir söfnuðinn, í
nafni Drottins, eins kjemur hann fram fyrir Drottinn, í nafni safnaðarins, hann ber fram í bæn
sinni, allt líf sitt, trúarlíf safnaðarins, á að líka í hverju prestsins, og varir hans eiga að bera það fram
— sem í bæn og prjedikun —

Katholska kirkjan seigir, að það sje verulegur mismunur, milli þess gjeistlega og safnaðarins, vegna þess
að "sacram ordines"? er eitt af þeim sakramentunum sem veitir "charactereum indelebilem"?, það er andlegt merki,
innsigli kirkjunnar, sem aldrei verður afmáður merkisathöndur, og aðgreinir hann um aldur og eilífð, frá þeim
öðrum, þeim er þá heingist í hendur "sacerdotium"? eins og útgaumkir "depositum"?. Þessu neitar vor kirkja, og
seigir að "ordinatsionin"? sje einungis heilög athöfn, sem eigi einga verulega aðgreiningu, eða gjöri neina sanna
aðgreiningu, milli hans og safnaðarins — heldur einungis "munera"?. Vor kirkja gjeingur útfrá almennu pres-
-dæmi, kristinna manna. Hin gjeistlega stendur í því gagnstæða "Laicis"?, hann er ekki hvaðan dóminevirum
söfnuði, og hans köllun er að hafa þetta embætti, að koma fram fyrir drottinn, í nafni safnaðarins. hann
á að vera túlkur trúarlífsins, og hann í trúartilfinningu að sameinast. Samband hans við söfnuð-
inn, er þessvegna samreina — hann vinnur í sameiningu við söfnuðinn — en þetta gjetur ekki skoðast
svo, í hinni Katholsku kirkju, þar er presturinn einn starfandi, og einn vinnandi; — það atriði í Guðs-
-dýrkuninni, sem allur söfnuðurinn kjemur fram, sameinandi prestinum, það er bænin — bænin er það
atriði í Guðsdýrkuninni, sem hinn kristni söfnuður allur í einu, lyptir anda sínum til Drottins í — Guð-
rækilegum bænunum —. Bænin er í eðli sínu þakklargjörð, einn tilbeiðsla og gjafarar allrar blessunar,
um allt hér verður líka einn leið, bænarákall um Guðsríki, um hinar andlegu þarfir, því sam-
bandinu við Guð, er söfnuðurinn als þurfi, en Drottinn allt veitandi. Hvort sem nú bænin er Drottin-
-leg bæn, eða einhver önnur bæn — þá á það að vera einkenni hennar, að hún sje almenn og einstakleg,
— söfnuðurinn er hjer ekki aðgjörðalaus — heldur ber hann sjálfur fram bænina, með prestinum; á þennan
þegar hann einkahver ber hana fram — hver einn líðum — þá kjemur hún fram í sálmasaung — í
sálmasaungnum er hinn kristni söfnuður, lifandi, saungflokkur, sem ber fram bænarávarp sitt
fyrir Drottinn, — lýsir trúartilfinningu sinni; sálmarnir verða þessvegna, bæði að vera almennir, og eins
einstaklegir, til þess að gjeta hallnegt öllum eitt hóf, og þó verið fyrir hvern einstakann. Væri sá
-maður einungis almenns eðlis, þá yrði hann af eprislaus, hver hinn einstaka mann, væri hann einung-
-is einstaks eðlis, þá gjeti hann ekki hulnegt þörfunum safnaðarins als, hann talaði til sumra,
og talaði fyrir þá, en talaði ekki fyrir aðra, eða til þeirra. Eins og að þeir með söfnuðinum, og í nafni
söfnuðsins, kjemur fram og á fyrir Drottinn — eins kjemur hann fram fyrir söfnuðinn í nafni Drottins
þegar hann boðar Guðsorð, og útskýrir náðarboðskapinn í hinni kristilegu prjedikun. Hin kristilega
prjedikun verður að hafa, tvö aðalhöfuð hinni aaaumn, til þess hún nái augnamiði sínu: 1. að hið
hreina og sanna eðli, sjerni allri prjedikuninni, en þetta alsgjörða eðli, er Drottins orð í prjedikuninni,
og, á presturinn ekki að koma fram í sínu nafni, eða að hafa af sínu eigin hyggjuviti, því hann boð-
-ar ekki sjálfskapað efni, heldur Guðsorð — hans eigin orði á eins og að draga sjer líka; hann á
þannig að að láta orðið tala sjálft, með sínum eigin Guðdómskrapti, hann veit að hann boðar
ekki sitt mannlegt orð — eða nein manns orð — mannlegt orð — heldur Guðs orð, með sínu eilífa gildi
og að þessu spretter hin kristilega djúphúgð kennimannsins. En eins og þetta er annað atriðið, að það
er krapturinn Guðsorðs sem talar, eins er líka hitt atriðið, að hans eigin andi lýsist uppá sína skugga, að
hann hinni krapt Guðsorðs lifandi á sjer, merkt krafta sinna eigin tilfinningar, að hann hrífist af lifandi
andagipt. Þessi prestsins andagipt, á eins að vera vitni þess, að hans eigin tilfinning hrífist, eins og
hann sje lifandi túlkur trúartilfinninga safnaðarins. Með þessu móti, verður presturinn í sannleika
andans þjón, og safnaðarins þjónn, þegar hann á þenna hátt boðar Guðs hreint orð, og á hinn hagjinn boð-
sjer að lýsingu safnaðarins. Með sameiningu þessara atriða, nefnl. það Guðlega og mannlega og kristilega —
þá verður presturinn í sannleika mannlegþjónusta. Í vissum skilningi gjeta menn sagt, að prestur-
-inn að presturinn verði að vera afar eins söfnuðurinn. Því hann verður að hafa í ljósi meðvitund,
það sem söfnuðurinn hefur í ljósi tilfinninga; Presturinn verður að þekkja þarfir safnaðarins, gjeta
sett sjer og hannar tíðarandann — skilja málið tímans og hans þarfir og heilagleik og brest hans.